

Door den Heer L. V u y c k, werd als Conservator Herbarii en Bibliothecaris, volgens Art. 22 der Statuten, het volgende verslag over het Vereenigingsjaar 1895/96 uitgebracht:

M. H.

Voor de eerste maal wordt mij volgens Art. 22 der Statuten de taak opgelegd, verslag uit te brengen over den toestand van het Herbarium en de Bibliotheek onzer Vereeniging.

Hieraan te voldoen is mij een zeer aangename plicht, te meer daar door de samenwerking der leden onze verzamelingen steeds in belangrijkheid toenemen.

In de eerste plaats zij het mij vergund mijn ambtsvoorganger te herdenken, die steeds met den grootsten ijver en toewijding zich van zijne taak gekwetend heeft en steeds gaarne den weinigen tijd, dien zijne Rijksbetrekking hem overliet, besteedde ten nutte onzer Vereeniging. Sinds lange jaren door groote vriendschap aan hem verbonden, is het mij steeds een groot genoegen geweest met hem te mogen samenwerken en waar zijne onderzoekingen zich meer en meer bepaalden tot onze koloniën, alwaar hij op het oogenblik zich gevestigd heeft en waar hij, naar wij allen hopen, een aangenamen werkkring gevonden heeft, bleef voor mij onze inlandsche Flora steeds een veld van onderzoek, dat mij bij voortduring een bijzonder groot belang inboezemt.

Vandaar dat ik in de hoogere sferen van 's Rijks Herbarium, alwaar de schatten onzer Vereeniging geborgen liggen, verre van onbekend was. Reeds voor het vertrek van Dr. Boerlage had ik het grootste gedeelte van diens werk op mij genomen, en toen in Januari van dit jaar Uwe geëerde Vergadering mij tot diens opvolger bestemde, aanvaardde ik met groote vreugde deze betrekking, onder belofte deze taak naar mijne beste krachten te zullen volbrengen. Ik hoop deze belofte steeds te zullen houden.

Ik was echter reeds toen overtuigd, dat om mijn taak naar

behooren te vervullen, ik vele werkzaamheden zoude moeten doen, die sinds jaren uitgesteld waren. Het zij verre daarvan mijn voorganger een verwijt te maken; zij die de inrichting van 's Rijks Herbarium kennen, zullen weten, dat de grootste ijver van één man niets beteekent bij de groote hoeveelheid materiaal die zich langzamerhand opgestapeld heeft. Is het daarom te verwonderen dat verschillende pakketten, ja zelfs geheele verzamelingen, waarvan niemand het bestaan wist, onder een dikke stoflaag bedolven, een rustig bestaan voerden, slechts nu en dan gekweld door houtluizen, anobiën en museumtorren. Ik ben daarom begonnen, voor zooverre ik daartoe den tijd kon vinden, deze collecties na te zien en te ordenen; wanneer mij den tijd gegeven wordt, hoop ik ook hiermede naar behooren te kunnen klaar komen.

In de eerste plaats heb ik de doubletten nagezien, waaronder vele totaal opgevreten waren; vervolgens het Herbarium van den Heer A. J. de Brujn, benevens de verzamelingen van Dr. H. Boursse Wils en Dr. J. G. Boerlage. Om echter te kunnen conserveeren, moet men ook weten op te ruimen. Alle opgevreten planten of zoodanige, die zonder aanwijzing van groeiplaats of zonder eenige nadere omschrijving werden aangetroffen, zijn opgeruimd. Om een denkbeeld te geven van den omvang dezer zuivering kan dienen, dat er ± 35 K.G. papier enz. tot nog toe zijn verwijderd, die tot mijn spijt geen verkoopwaarde hadden.

Het Herbarium de Brujn was slechts voor $\frac{1}{3}$ gedeelte zonder etiketten; de rest bestaande uit keurige exemplaren zorgvuldig opgezet, is in het Stamherbarium geïnserieerd. Het Herbarium van Dr. Boursse Wils heeft zeer veel interessante planten opgeleverd en heeft het bewijs gegeven, dat B. Wils tot in zijn laatste levensdagen onze inlandsche Flora ter harte ging. Ook als aanvulling voor de opgaven van den Prodromus geeft dit Herbarium menige belangrijke aanwinst, daar de aanvang van zijne verzameling reeds van 1830 dagteekent. Naast vele door anderen verzamelde planten bevon-

den zich daarbij ook planten afkomstig van *Vrijdag Zynen*, verzameld door de *Beyer* en meerendeels door *van Hall* nagezien en van aanteekeningen voorzien.

Onder de planten van *Dr. Boerlage* bevond zich ook het Herbarium van *Dr. P. P. C. Hoek*. Mijn streven is voorloopig alles weder bijeen te voegen, opdat bij een aanstaande revisie van ons Herbarium met een daarmee gepaard gaande herziening van den *Prodromus*, al het materiaal bijeen is, dat tot basis kan dienen voor een juist overzicht over het voorkomen en de verspreiding der planten in ons Vaderland.

Ik mag niet onvermeld laten, dat ik in mijn pogen om ons Herbarium op orde te brengen, ijverig gesteund word door onzen Secretaris, die de *Lichenen* voor zijne rekening heeft genomen — voorzeker geen lichte arbeid, wanneer men weet in welk een wanorde de doubletten en de verzamelingen van *Buse* en anderen zich bevonden; zelfs het bijeenzoeken van dit materiaal heeft geen geringe moeite gekost, daar het overal verspreid voorkwam.

Onder de aanwinsten die gedurende dit Vereenigingsjaar zijn verkregen, dient in de eerste plaats vermelding de verzameling inlandsche *Fungi*, door *Prof. Oudemans* bijeengebracht. Door onderhandelingen met *Prof. Oudemans*, waarvan de rekening van den Penningmeester voldoende inlichtingen geven, werd deze collectie tegen de waarde van het glaswerk overgenomen en bevindt zich nu in een zeer nette kast in het Botanisch Laboratorium, aangezien op de bovenkamer van het Herbarium ten eene male de plaats ontbreekt, om een verzameling van dien omvang te plaatsen. Ook de collectie *Hartsen* en de *Fungi* van *Molkenboer* zal ik trachten — wat daarvan nog bruikbaar is — in toonbaren toestand terug te brengen.

Eindelijk de inzendingen van de leden gedurende dit jaar. Ik kan hierover met weinige woorden volstaan, daar in het Verslag van den Voorzitter hierover reeds uitvoerig is gehandeld.

In de eerste plaats de planten verzameld op de verschillende excursiën ondernomen door de leden voor en na de zomervergadering ten vorigen jare te Hengelo gehouden. De in dit Archief opgenomen lijst geeft hiervan voldoende inlichting.

Aan de nagedachtenis van ons vroeger medelid de Heer **R u t g e r B o n d a m** zullen de andere inzenders de eer willen gunnen, dat ik in de eerste plaats melding maak van diens uitgebreide collectie planten. Voornamelijk in den omtrek van den Haag verzameld, zoowel nog door hemzelf als door jeugdiger krachten, n.l. de Heeren **B a r g e r**, **C o o l** en anderen. Ons Herbarium bevat reeds menigvuldige blijken van zijn onvermoeiden arbeid; vooral de Flora van Kampen is onafscheidelijk aan zijn naam verbonden. Ook in deze bezending zijn behalve planten, die in het Verslag van den Voorzitter bijzondere vermelding verdienden, een groot aantal zeer gewone, algemeen voorkomende, doch die juist daarom voor de verspreiding in een bepaald gebied een goed bewijsmateriaal leveren.

Ditzelfde is het geval met de inzending van den Heer **D. L a k o**, bestaande uit planten meerendeels uit de provincie Overijssel, alsmede uit Friesland en Zeeland. Ook hierbij komen zeer vele planten voor, die op zichzelf niet merkwaardig, voor het voorkomen in die provincie van belang zijn.

Eenige in Frankrijk verzamelde planten luisterden deze bezending op, benevens een aantal Pothoofdplanten, bij de meelfabriek te Middelburg ingezameld.

Ditzelfde terrein, gedeeltelijk met hetzelfde resultaat, werd onderzocht door **Mej. O g t e r o p**, die bovendien planten inzond uit de omstreken van den Haag en uit Gelderland.

Mej. D e s t r é e schonk behalve enkele merkwaardige planten, haar geheele inlandsch phanerogamen-herbarium, dat ofschoon bescheiden van omvang, verschillende bewijsstukken levert voor de flora van den Haag.

Het is u allen bekend, dat **Mej. D e s t r é e** met den grootsten ijver de Nederlandsche Fungi heeft onderzocht en dat

ons Herbarium bij voortduring bij haar in hooge gunst stond, daar zij niet alleen de aldaar zich bevindende Fungi ordende, doch steeds van hare vondsten exemplaren voor onze Vereeniging afstond. Nu treurige omstandigheden haar genoopt hebben ons land metterwoon te verlaten, blijft haar toch onze inlandsche flora, bovenal de zwammen ter harte gaan en is het nog een voldeening te kunnen verzekeren, dat zij ook nu nog aan ons streven wil blijven medewerken.

De Heer W. W. Schipper te Winschoten heeft een onzer meest noordelijke posten bezet en geeft telken jare bewijzen van zijn onderzoekingen in den omtrek van zijne woonplaats.

Ook nu weer schonk hij aan het Herbarium een aantal planten, die voor het meerendeel afwijkingen, variaties of monstrositeiten vertoonden.

Van den Heer Kok Ankersmit te Apeldoorn kan men telken jare met bijna volkomen zekerheid eene inzending verwachten, die in een of meerdere opzichten belangrijk mag genoemd worden. Behalve het Pothoofd te Deventer en dergelijke plaatsen, weet hij ook elders merkwaardige planten van onze flora op te sporen, waarvan steeds goed verzorgde exemplaren voor de vereeniging worden afgestaan. Het verslag van den Voorzitter zal u van de belangrijkheid dezer inzendingen overtuigd hebben.

Dr. L. Posthumus vertegenwoordigt tegenwoordig alleen de flora van Dordrecht. De in de vorige zomervergadering ingezonden planten zijn nader onderzocht en is daarover hiervoor verslag uitgebracht.

De Heer E. de Haas S. J. blijft ons ook steeds getrouw ter zijde staan. Door zijne herhaalde verwisseling van woonplaats, was hij in de gelegenheid verschillende streken van ons vaderland botanisch te onderzoeken; zijne inzendingen zijn afkomstig van Maastricht, Oudenbosch en Kuilenburg, waaronder menige belangrijke plant vermelding verdient, terwijl ook niet verzwegen mag worden dat eenige zijner collega's hem daarbij ijverig ter zijde stonden.

Door de Heeren Van Eeden, A beleven en Ritsema werden eenige kleinere inzendingen voor het Herbarium aangeboden.

Doch niet alleen van leden onzer Vereeniging mochten wij blijken van belangstelling ondervinden, ook onder de niet-leden tellen wij enkele verdienstelijke floristen. In de eerste plaats de Heer G a r j e a n n e te Amersfoort, die dit jaar weder zeer interessante planten inzond, waaronder enkele nieuwe indigenen, benevens een groot aantal planten ter bevestiging van zijne opgaven over de flora van Amersfoort. Jammer dat deze planten, ofschoon als bewijs voldoende, niet erg schitterend zijn; wij vertrouwen dat die eenmaal door betere zullen vervangen worden.

Ook de Heer H. H. Sanders te Enkhuizen verrijkte ons Herbarium met een groot aantal planten uit zijn onmiddellijke omgeving afkomstig, gedeeltelijk uit den omtrek van Groningen. Ik spreek hierbij den wensch uit dat de Heer Sanders ook in het vervolg met lust het onderzoek van onze inlandsche flora zal voortzetten en dat onze Vereeniging daarvan dus ook voordeel zal hebben.

Eindelijk verdienen vermeld te worden de planten op de excursies na de vorige zomervergadering verzameld, die door de wijze waarop de leden zich verdeelden en den vrij langen duur, dat zij, aangelokt door het aangename verblijf te Hengelo, samenbleven, zeer talrijk en bovendien ook belangrijk zijn.

De excursies door Prof. Suringar met studenten der Leidsche Universiteit ondernomen, leveren menigmaal belangrijke groeiplaatsen; ofschoon de onderzochte streken meestal verre van onbekend zijn, worden er toch vaak planten opgemerkt, die voor zoodanige plaats interessant mogen genoemd worden. Ofschoon in de laatste jaren voortdurend planten van deze excursies, die om een of andere reden daartoe geschikt waren, voor het Vereenigingsherbarium worden bestemd, zijn die van vroegere tijden wel bijeen vergaard, doch berusten nog altijd op het Botanisch Laboratorium.

De uitbreiding die deze inrichting den laatsten tijd ondergaan heeft, heeft ook deze verzameling weder te voorschijn gebracht en nadat zij door Prof. S. en mij behoorlijk was nagezien, ook aan de Vereeniging afgestaan, waar zij tegelijk met de overige collecties zullen geïnsereerd worden. Daar zij van af 1857 dagteekenen, komen er op de etiketten vaak namen voor van mannen, die nu sinds lang een eervolle betrekking in de maatschappij bekleeden.

Onder de tochten die botanisch het meest interessant waren, behoort een excursie naar het eiland Rozenburg, vanwaar, voor zoover ik weet, geen opgaven bekend waren. De resultaten van een tocht naar Breda, met het speciale doel de aldaar voorkomende *Batrachium*s te onderzoeken, zijn hiervoor reeds besproken.

Behalve deze collecties werden door Prof. Suringar nog enkele exemplaren van zeldzame planten ingezonden.

Ten slotte werden door mijzelf de resultaten van mijn excursies aan het Vereenigingsherbarium afgestaan, waaronder planten uit Schiedam, echte Pothoofdplanten, benevens planten uit andere streken afkomstig.

Ik mag voorts niet onvermeld laten dat Dr. Goethart met mij ten vorigen jare een tocht midden door de Peel heeft gemaakt; de op dezen tocht verzamelde planten zijn eveneens in het Stam-herbarium gedeponneerd, terwijl ik over de verdere resultaten nog nader verslag hoop te doen.

Met de Pinksterdagen werd gevolg gegeven aan een reeds vroeger voorgenomen plan om de Noordzee-eilanden te onderzoeken. De Heeren Goethart, Greshoff en Hunger bezochten met mij achtereenvolgens Terschelling, Ameland en Vlieland, van welke excursie de meest belangrijke vondsten voor het Herbarium werden opgezameld. De nadere uitkomsten van deze excursie, die een aanvulling tot onze kennis van de flora der Noordzee-eilanden zullen vormen, hoop ik later mede te deelen.

Hiermede heb ik de aanwinsten van het Herbarium besproken,

er rest mij slechts de toename onzer Bibliotheek te vermelden.

Behalve de door ruil verkregen boekwerken, mocht zich de verzameling verheugen in de belangstelling van verschillende personen, terwijl ook van instellingen, waarmede we tot nog toe niet in ruil verkeerden, seriën van hare publicaties werden ontvangen. Bizondere vermelding verdient de collectie geschriften, die Dr. Boerlage bij zijn vertrek naar Indië voor onze bibliotheek afstond. Over de aanwinsten geeft de hierbij gevoegde lijst een voldoende overzicht. Ik eindig met zoowel ons Herbarium als ook speciaal onze boekerij in de belangstelling mijner medeleden aan te bevelen.
